TÜRKİYE-ERMENİSTAN NORMALLEŞME SÜRECİNDE ENGELLEYİCİ SÖYLEMLER VE TARİHSEL BELLEĞİN SORUMLULUĞU: LİZBON TERÖR SALDIRISI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Hazel ÇAĞAN ELBİR

Analist

Analiz No : 2026 / 32

30.07.2026

Türkiye ile Ermenistan arasında yürütülen normalleşme girişimleri, iki ülke ilişkilerinin istikrarlı bir zemine oturtulması açısından önemli bir diplomatik fırsat sunmaktadır. Bu süreçte tarafların karşılıklı güven inşasına odaklanması, geçmişteki travmatik olayların objektif bir şekilde ele alınmasını ve çağdaş siyasal iletişimde nefret veya yüceltme dilinden uzak durulmasını gerektirmektedir. Ancak 27 Temmuz 2026 tarihinde Asbarez gazetesinde yayımlanan ve Ermeni Devrimci Federasyonu (ARF) Batı ABD Merkez Komitesi imzasını taşıyan The Lesson from Lisbon: Ideals, Sacrifice, Continuity başlıklı metin, bu gereklilikle çelişen bir söylemi yeniden gündeme getirmiştir[1].

Söz konusu yazı, 27 Temmuz 1983 tarihinde Lizbondaki Türkiye Cumhuriyeti Büyükelçiliğine yönelik terör eylemini gerçekleştiren beş teröristi idealler, fedakârlık ve süreklilik kavramlarıyla tanımlamakta ve onları Ermeni ulusal davasının sembolleri olarak sunmaktadır. Oysa tarihsel kayıtlar ve diplomatik belgeler, aynı gün maslahatgüzar Yurtsev Mıhçıoğlunun eşi Cahide Mıhçıoğlunun hayatını kaybettiğini, oğulları Atasay Mıhçıoğlunun yaralandığını ve bir Portekizli polis memurunun da olay sırasında öldürüldüğünü açıkça ortaya koymaktadır. Eylemi üstlenen yapı, Ermeni Devrimcisi Ordusu (İng. Armenian Revolutionary Army (ARA / JCAG)) adıyla anılmış ve ARF geleneğiyle organik bağları bulunduğu literatürde sıklıkla belirtilmiştir.

Bu olayın insanî boyutunu daha net anlamak için, diplomatik kaynaklarda yer alan ayrıntılara başvurulabilir. 27 Temmuz 1983 sabahı saat 10:25te beş silahlı terörist, büyükelçilik kançılaryasına saldırmış; güvenlik görevlisinin ateş açması üzerine konuta yönelmiştir. Konutun birinci katındaki oturma odasında bulunan Cahide Mıhçıoğlu (42) ve oğlu Atasay (16) rehin alınmış, elleri bağlanmış ve odanın içine patlayıcılar yerleştirilmiştir. Saldırganlar, herhangi bir müdahale halinde binayı havaya uçuracaklarını Türkçe olarak bildirmiş; Cahide Mıhçıoğluna telefonu uzatarak durumu aktarmasını söylemişlerdir. Portekiz özel harekât timinin binaya girmesiyle birlikte çıkan çatışma ve ardından meydana gelen patlama sonucunda Cahide Mıhçıoğlu, yangında aldığı yaralar nedeniyle

hastanede hayatını kaybetmiştir. Portekizli polis memuru Manuel Pacheco da olayda hayatını kaybetmiş, Yurtsev Mıhçıoğlu ve oğlu Atasay yaralanmıştır.

Cahide Mıhçıoğlu, 25 Mayıs 1945te Bayramiçte doğmuş, 1964te Yurtsev Mıhçıoğlu ile evlenmiş ve iki çocuk sahibi olmuştu. Türk Dışişleri ailesinin üçüncü şehit annesi olarak anılan Cahide Mıhçıoğlunun haince katledilmesi, eşi ve çocuklarının yanı sıra Türk toplumunda da derin bir yara açmıştır. Olaydan yalnızca bir ay sonra Yurtsev Mıhçıoğlunun bir trafik kazasında hayatını kaybetmesi, ailenin yaşadığı trajediyi daha da ağırlaştırmıştır. Bu insanî maliyet, yalnızca bireysel bir kayıp değil, diplomatik misyon mensuplarının ve ailelerinin maruz kaldığı sistematik tehdidin somut bir örneğidir.

Büyükelçilik konutunda duvarda asılı bulunan Oya Katoğlu imzalı tablodaki kurşun delikleri, olayın geride bıraktığı fiziksel ve sembolik izleri bugüne taşımaktadır. Tablonun restore edilerek korunması, tıpkı Türk diplomasisinin benzer saldırılara rağmen misyonlarını sürdürme kararlılığı gibi, yıkımın ardından toparlanma iradesini yansıtmaktadır. Bu irade, geçmişte İsmet İnönünün Lozanda bayrağın indirilmesine izin vermeme tutumuyla da örtüşen bir süreklilik taşır: Temsilciler değişse de, devletin varlığı ve sorumluluğu devam eder.

Bu tür bir anlatımın günümüzde yeniden üretilmesi, en az iki açıdan sorunludur. Birincisi, eylemin sivil mağdurlarını □□□□□□□□□ Cahide Mıhçıoğlunu □ görünmez kılmak suretiyle olayın ahlaki ve hukuki boyutunu tek taraflı bir mücadele anlatısına indirgemektedir. İkincisi ise, Türkiye ile Ermenistan arasında diplomatik temasların, sınır kapısı ve ulaştırma bağlantılarının yeniden değerlendirildiği bir dönemde, geçmişteki şiddet eylemlerinin kahramanlık çerçevesinde sunulması, karşılıklı güven ortamını zedeleyici bir etki yaratmaktadır. Normalleşme süreçleri, tarihsel anlaşmazlıkların inkârı üzerine değil, bu anlaşmazlıkların sorumluluk bilinciyle ele alınması üzerine inşa edilebilecektir. Diaspora kurumlarının hâlâ 1980li yılların şiddet dilini sürdürmesi, bu inşayı zorlaştırmakta, karşılıklı güven ihtimallerini zedelemektedir.

Benzer söylemlerin tekrarlanması, iki ülke halkları arasında diyalog kanallarının açılmasını değil, kutuplaşmanın derinleşmesine, irinleşmesine neden olabilecektir. Ermeni Diasporasının militan-radikal kesimi, siyasal temsil ve kimlik inşası süreçlerinde geçmiş olayların çarpıtılmasını merkezi bir yere yerleştirmektedir. Ancak bu yerleştirme, sivillere □□□□□□□□□ bir diplomat eşine ve bir polise □ yönelik terör eylemlerinin meşrulaştırılması biçiminde gerçekleştiğinde, uluslararası hukukun temel ilkeleriyle ve barışçıl çözüm arayışlarıyla bağdaşmamaktadır. Diaspora merkezli yayın organlarının terör eylemlerini yüceltmesine her kesimin karşı çıkması gerekmektedir.

Sonuç olarak, Lizbon olayına ilişkin 43 yıl sonra yayımlanan bu metin, Türkiye-Ermenistan normalleşme çabalarının önündeki söylem engellerinden birini somutlaştırmaktadır. Cahide Mıhçıoğlunun ve Portekizli bir güvenlik görevlisinin hayatını kaybettiği terör eyleminin faillerinin kahraman olarak sunulması, iyileştirilmeye çalışılan ilişkileri baltalamakta ve geçmişin travmalarını tek yanlı olarak günümüze taşımaktadır. Kalıcı bir normalleşme, ancak tüm tarafların şiddeti açıkça mahkûm eden, mağdurları tanıyan ve geleceğe dönük yapıcı bir dil geliştirmesiyle mümkün olabilir. Bu yönde atılacak adımlar, yalnızca devletlerarası ilişkileri değil, toplumlar arası güveni de güçlendirecektir. Cahide

Mıhçıoğlunun ve aynı akıbeti paylaşan terör mağdurlarının anısı, yüceltme değil, sorumluluk ve insanî duyarlılık gereği kınandığında, gerçek bir barış zemininin oluşmasına katkı sağlayabilecektir.

**Görselin hikayesi: 1973ten bu yana Türk elçiliklerine yönelik her hain terörist saldırısı, geride kendi trajik hikâyesini bırakmıştır. Yirmi sekizinci şehidimizin yas tutarken, süregelen durumu özetleyen ve simgeleyen bir tablo ile karşı karşıyayız.*

Rahatsız edici bir eğilim dikkat çekmektedir: Eskiden vur-kaç taktikleri uygulayan teröristler, artık artan bir pervasızlık ve inat sergilemektedir. Cüretleri, kapalı alanlarda kolluk kuvvetleriyle doğrudan çatışmaya girecek ölçüde yükselmiştir. Lizbondaki Türk Büyükelçiliğinin duvarında asılı bulunan Oya Katoğlu imzalı tablo, Ermeni ırkçı teröristlerin Türk Dışişleri camiasına ve Türk halkına verdiği büyük acının bir sembolü olarak görülmektedir. Tablonun tematik unsurları bu sembolizmi güçlendirmektedir. Saldırıdan sonra tablo restore edilmiştir.

Restorasyon Junqueira220 tarafından gerçekleştirilmiştir. Restore edilen kısımlar da Junqueira220 tarafından ayrıntılı olarak rapor edilmiştir.

[1]The Lesson from Lisbon: Ideals, Sacrifice, Continuity, *Asbarez*, asbarez.com, 27 Temmuz 2026, https://asbarez.com/the-lesson-from-lisbon-idea-sacrifice-continuity/.

Yazar Hakkında :

Hazel Çağan-Elbir AVİM'de analist olarak çalışmaktadır. Çağan-Elbir, Atılım Üniversitesi Politik Ekonomi bölümünde doktora çalışmalarına devam etmektedir.

Atıfta bulunmak için: ELBİR, Hazel ÇAĞAN. 2026. "TÜRKİYE-ERMENİSTAN NORMALLEŞME SÜRECİNDE ENGELLEYİCİ SÖYLEMLER VE TARİHSEL BELLEĞİN SORUMLULUĞU: LİZBON TERÖR SALDIRISI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Analiz No.2026 / 32. Temmuz 30. Erişim Kasım 10, 2026. https://mail.avim.org.tr/tr/Analiz/TURKIYE-ERMENISTAN-NORMALLESME-SURECINDE-ENGELLEYICI-SOYLEMLER-VE-TARIHSEL-BELLEGIN-SORUMLULUGU-LIZBON-TEROR-SALDIRISI-UZERINE-BIR-DEGERLENDIRME

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır